

POSTANOWIENIE

Dnia 22 października 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Grzegorz Pastuszko

w sprawie ze skargi K. B.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Okręgowym w Krośnie w sprawie o sygn.

II.1.Kow 76/25/pr,

po rozpoznaniu na posiedzeniu bez udziału stron w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej
i Spraw Publicznych w dniu 22 października 2025 r.

wniosku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie zawartego w postanowieniu
z 6 sierpnia 2025 r., sygn. II S 1/25 o rozstrzygnięcie sporu o właściwość,

**na podstawie art. 38 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy z
dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do
rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym
prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i
postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn.
Dz.U. 2023, poz. 1725) przekazuje sprawę do rozpoznania Sądowi
Okręgowemu w Krośnie.**

UZASADNIENIE

W dniu 31 marca 2025 r. do Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie wpłynęła
skarga skazanego K. B. (dalej: „skarżący”), wniesiona na podstawie art. 2 ust. 1
ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do
rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym

lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej „ustawa o skardze na przewlekłość”). Skarżący zarzucił w niej przewlekłość postępowania wykonawczego prowadzonego przed Sądem Okręgowym w Krośnie pod sygn. II.1. Kow 76/25/pr w przedmiocie udzielenia mu przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności i wniósł o stwierdzenie, że w przedmiotowym postępowaniu doszło do naruszenia jego prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki.

Zarządzeniem z 31 marca 2025 r. przewodniczący II Wydziału Karnego Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie zarządził o przesłaniu skargi skarżącego do Sądu Okręgowego w Krośnie. Następnie postanowieniem z 29 kwietnia 2025 r. w sprawie o sygn. II S 3/25 Sąd Okręgowy w Krośnie, na podstawie art. 35 § 1 k.p.k. w zw. z art. 4 ust. 1 „ustawy o skardze na przewlekłość”, stwierdził swoją niewłaściwość rzeczową do rozpoznania skargi i sprawę przekazał Sądowi Apelacyjnemu w Rzeszowie jako rzeczowo właściwemu.

W uzasadnieniu swojego stanowiska Sąd Okręgowy w Krośnie powołał się na art. 4 ust. 1 „ustawy o skardze na przewlekłość”, zgodnie z którym sądem właściwym do rozpoznania skargi jest sąd przełożony nad sądem, przed którym toczy się postępowanie objęte zarzutem przewlekłości. Wskazał przy tym, że z treści skargi jednoznacznie wynika, iż dotyczy ona postępowania wykonawczego (a ściślej postępowania dotyczącego udzielenia przerwy w odbywaniu kary pozbawienia wolności), w którym decyzję procesową podejmuje sąd penitencjarny. Stąd przyjął, że skoro w sprawie o sygn. akt II.1. Kow 76/25/pr właściwym sądem penitencjarnym jest Sąd Okręgowy w Krośnie, to sądem przełożonym w rozumieniu art. 4 ust. 1 przywołanej ustawy jest Sąd Apelacyjny w Rzeszowie.

Postanowieniem z 6 sierpnia 2025 r. (II S 1/25) Sąd Apelacyjny w Rzeszowie II Wydział Karny wszczął spór o właściwość z Sądem Okręgowym w Krośnie i wystąpił do Sądu Najwyższego o jego rozstrzygnięcie.

W uzasadnieniu postanowienia Sąd Apelacyjny w Rzeszowie podkreślił, że nie podziela oceny zaprezentowanej przez Sąd Okręgowy w Krośnie w postanowieniu z 29 kwietnia 2025 r. w sprawie o sygn. akt II S 3/25. Wskazał przy tym, że art. 4 ustawy o skardze na przewlekłość „reguluje ogólną właściwość sądu w sprawach dotyczących rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania.

Co do zasady właściwy rzeczowo w tych sprawach jest <<sąd przełożony>>. W takim układzie można by przyjąć, że sądem właściwym (przełożonym) do rozpoznania przedmiotowej skargi byłby sąd apelacyjny, gdyby nie treść art. 4 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Zgodnie z tym przepisem sądem właściwym do rozpoznania skargi dotyczącej przewlekłości postępowania egzekucyjnego lub innego postępowania dotyczącego wykonania orzeczenia sądowego jest sąd okręgowy, w którego okręgu prowadzona jest egzekucja lub wykonywane są inne czynności, a gdy egzekucja lub inne postępowanie dotyczące wykonania orzeczenia sądowego prowadzone jest w dwu lub więcej okręgach - sąd, w okręgu którego dokonano pierwszej czynności”.

Sąd Apelacyjny przypomniał także, że skarga skarżącego dotyczy właśnie postępowania wykonawczego prowadzonego na wniosek o udzielenie temu skarżącemu przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności. Zauważył jednocześnie, że art. 4 ustawy o skardze na przewlekłość w swoich poszczególnych jednostkach nie czyni rozróżnienia na postępowanie karne lub cywilne, co ma istotne znaczenie dla określenia sądu właściwego rzeczowo do rozpoznania skargi w postępowaniu wykonawczym, a konkretnie skargi skarżącego na postępowanie Sądu Okręgowego w Krośnie – Sądu Penitencjarnego. Podniósł przy tym, że w żadnej jednostce redakcyjnej art. 4 przedmiotowej ustawy, poza ust. 4, nie ma mowy o „innym postępowaniu dotyczącym wykonania orzeczenia sądowego”.

Sąd Apelacyjny zwrócił jeszcze uwagę, że powyższa kwestia znajduje odbicie w stosownym orzecznictwie i piśmiennictwie, gdzie ścierają się ze sobą dwa stanowiska. Jedno stanowisko wskazuje, że art. 4 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość kompleksowo rozstrzyga problematykę sądu właściwego do rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania wykonawczego, a drugie, że właściwy do rozpoznania takiej skargi, dotyczącej postępowania wykonawczego, będzie właściwy sąd przełożony, czyli w tej sprawie sąd apelacyjny.

W części podsumowującej wywód Sąd Apelacyjny w Rzeszowie wyraził przekonanie, że błędny jest pogląd zaprezentowany przez Sąd Okręgowy w Krośnie, jakoby w przypadku rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania wykonawczego właściwość rzeczowa winna przysługiwać sądowi przełożonemu

nad sądem, przed którym toczy się to postępowanie. W jego ocenie stanowisko to pozostaje w dość oczywistej sprzeczności z treścią art. 4 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, który to przepis *expressis verbis* przewiduje odrębne uregulowanie właściwości w odniesieniu do skarg dotyczących „wykonania orzeczenia sądowego” i nie zawiera wyłączenia dotyczącego wykonania orzeczeń sądowych w sprawach karnych. Jak podał, z uzasadnienia Sądu Okręgowego w Krośnie nie wynika, żeby art. 4 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość znalazł się w polu rozważań tamtejszego Sądu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga wniesiona przez K. B. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki w postępowaniu toczącym się przed Sądem Okręgowym w Krośnie w sprawie o sygn. II.1. Kow 76/25/pr, dotyczy postępowania wykonawczego – w przedmiocie udzielenia przerwy w wykonaniu kary pozbawienia wolności.

W art. 4 ustawy skargi na przewlekłość ustawodawca uregulował właściwość sądu do rozpoznania skargi na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, przyjmując jako zasadę właściwość sądu przełożonego nad sądem, przed którym toczy się postępowanie (ust. 1). Jednocześnie w art. 4 ust. 4 przywołanego przepisu wskazał on, że sądem właściwym do rozpoznania skargi dotyczącej przewlekłości postępowania egzekucyjnego lub innego postępowania dotyczącego wykonania orzeczenia sądowego jest sąd okręgowy, w którego okręgu prowadzona jest egzekucja lub wykonywane są inne czynności, a gdy egzekucja lub inne postępowanie dotyczące wykonania orzeczenia sądowego prowadzone jest w dwu lub więcej okręgach - sąd, w okręgu którego dokonano pierwszej czynności.

W ocenie Sądu Najwyższego tak ukształtowana regulacja daje podstawy do przyjęcia, że sądem właściwym do rozpoznania skargi jest sąd okręgowy, w którego okręgu orzeczenie jest wykonywane. Reguła ta ma zastosowanie do wszystkich spraw karnych, karnych skarbowych, wykroczeniowych, w przedmiocie

odpowiedzialności podmiotu zbiorowego za czyny zagrożone pod groźbą kary oraz w sprawach nieletnich w odniesieniu do wykonywania środków poprawczych.

W tym kontekście warto przytoczyć wypowiedzi formułowane w piśmiennictwie w odniesieniu do art. 4 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość. Wynika z nich, że jakkolwiek przedmiotowe rozwiązanie w sprawach karnych zasługuje na krytykę z uwagi na fakt, że to właśnie sąd okręgowy jest w części tychże spraw organem odpowiedzialnym za wykonywanie orzeczenia, to jednak nie ma powodu, by w podobnych sytuacjach odsuwać je w procesie stosowania prawa i tym samym uznawać – w myśl art. 4 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość – właściwość „sądu przełożonego” (zob. *D. Szumiło-Kulczycka*, Skarga na przewlekłość, s. 237).

Podzielając powyższą tezę, Sąd Najwyższy wyraża jednocześnie przekonanie, że gdyby racjonalny ustawodawca rzeczywiście chciał wyłączyć zastosowanie art. 4 ust. 4 w postępowaniu karnym wykonawczym, to dałby temu wyraz wprost w stosownym przepisie. Brak tego rodzaju normatywnego rozstrzygnięcia świadczy o tym, że nie miał on podobnych intencji.

Wobec powyższych uwag należy stwierdzić, że art. 4 ustawy o skardze na przewlekłość, jako *lex specialis* do art. 4 ust. 1 przedmiotowego aktu, reguluje kwestię sądu właściwego do rozpoznania skargi na przewlekłość w sposób jasny i nie budzący wątpliwości (zob. postanowienia Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu: z: 5 września 2012 r., II S 19/12; z 10 kwietnia 2013 r., II S 8/13; z 15 września 2015 r., II S 18/15; z 5 listopada 2015 r., II S 25/15; postanowienia Sądu Apelacyjnego w Krakowie: z: 12 października 2010 r., II S 24/10, z 28 kwietnia 2011 r., II S 7/11; postanowienie Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 3 lipca 2013 r., II S 19/13; KZS 2013/11/10). Jakkolwiek zatem wykładnia sprzeciwiająca się jego literalnemu brzmieniu musi być uznana za wykładnię *contra legem*.

Z tego powodu, w ocenie Sadu Najwyższego, z uwagi na fakt, że wniesiona skarga dotyczy postępowania wykonawczego toczącego się przed Sądem Okręgowym w Krośnie, właściwy do rozpoznania skargi na przewlekłość postępowania wykonawczego jest sąd okręgowy, czyli, w realiach niniejszej sprawy, Sąd Okręgowy w Krośnie.

Mając na względzie powyższe, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 38 § 1 k.p.k. w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość, orzekł jak w sentencji.

[D.Z.]

[r.g.]